

AUDITERING AV ÅBO AKADEMI

Författare **Birgitta Bergvall-Kåreborn, Alexander Bargum, Marie Nørvåg, Max Scheja & Mirella Nordblad. Åbo Akademis självvärdering (red.) Ole Karlsson**

Publikationsår **2022**, NCU:s publikation **18:2022**

Språk **Svenska**

ISBN **978-952-206-738-8 pdf**

2.3 Verksamhetskultur som främjar nyskapande

- Högskolans självvärdering

Verksamheten bygger på fortgående nytänk

ÅA är ett relativt litet universitet. Sjunkande statlig grundfinansiering men nya samhällsliga krav förutsätter en verksamhet som tänker nytt där resurseffektivitet alltid är en faktor. Lednings- och kvalitetshanteringssystemet (LKS) ser till att strategier, planer och projekt tas fram. De strategiska målen utmanar enheterna och personalen att tänka nytt. Även om betoningen ligger på behärskad utveckling finns det även en öppenhet för djärva förslag. Ett djärvt projekt för att nå visionen 2030 är försöket att skapa en gränsöverskridande klasslärarutbildning i Sverige. Även den nya fastighetsstrategin och projektet Universitetslärande ska utmana till att ta fram nya arbetssätt.

Modellen med lärandestödet och digimentorerna har inrättats för att stöda förverkligandet av nya kursformer och undervisningsmetoder. Den fakultetsöverskridande stödmodellen garanterar att god praxis sprids vidare inom ÅA. Ny pedagogik och arbetsmetoder tas in via riktade seminarier och dialoger (ÅA:s rum för lärande). Modeller och metoder som påverkar all utbildning testas och utvärderas först som pilotprojekt (se 3.4) för att sedan införas för hela ÅA. Bestämmelserna som styr utbildningen ska garantera likabehandling och ge en grundtrygghet men möjliggöra kreativitet i undervisningen. Det finns en kritik mot att ÅA tagit modell av modern lagstiftning och infört mer detaljerade regler och anvisningar.

Med de mångvetenskapliga forskningsprofilerna uppmuntrar ÅA till nya koncept. Både profilen Havet och profilen Minoritetsforskning satsar på metoden Living Lab där forskningsprojektet planeras tillsammans med aktörerna vars problem man försöker lösa. Därefter genomförs

försöken ute i samhället för att kunna beakta alla aspekter som kan påverka lösningsmodellerna. Utöver Living Lab så provas modeller för samverkan med företag och andra intressenter inom de klustersatsningar ÅA är med i (se vidare i 2.3 och 2.4).

Alumnerna ger och får mervärde

Via ÅA:s alumnätverk erbjuds utexaminerade en möjlighet att engagera sig i ÅA. Registrerade alumner informeras om ÅA, bl.a. möjligheter till kontinuerligt lärande. Det ordnas även riktat program, där Alumnrträffen är en ny satsning. Alumnerna stöder ÅA i mentorprojektet KarriärKontakt, som förbereder studerande för arbetslivet och via expertföreläsningar i utbildningen. Alumnerna är ofta involverade i att ordna praktikplatser. ÅA presenterar alumner på t.ex. webben och kanalen Alumni Talks för att visa på hurdana karriärer en utbildning kan leda till. Alumnerna, ÅA:s ambassadörer i arbetslivet, har i allt högre grad integrerats som en del av varumärkesutvecklingen. En brist är att överföringen av utexaminerade till alumnregistret kräver manuella och tidsödande mellansteg.

Systematiskt samarbete regionalt, nationellt och internationellt

ÅA är en aktiv regional utvecklare på sina campusorter och i Svenskfinland. Det systematiska regionutvecklingsarbetet sker främst via landskapsförbunden på campusorterna där aktörer från kommunerna och intresseorganisationer tar fram regionala utvecklingsplaner för olika nivåer och sektorer. Det resulterar i förlängningen till gemensamma satsningar mellan särskilt campusstäderna och högskolorna. t.ex. Stadsforskningsprogrammet, Teknologicampus, Hälsocampus och Kulturcampus. I Vasa har ÅA reagerat på att ny energiinriktad industri etablerat sig och har inrättat program i energiteknik och IT för att ta fram högskoleutbildad arbetskraft och förbättra forskningskapaciteten på området vid ÅA. Samverkan sker inom ramen för klustret EnergyVaasa. Via Skärgårdsinstitutet samarbetar ÅA med skärgårdskommunerna och lokala företag i utvecklingsprojekt. Husö biologiska station har medfört ett oavbrutet forskningssamarbete tillsammans med Ålands landskapsstyrelse i över 60 år.

Med svenskspråkiga yrkeshögskolan Novia har ÅA inlett ett koncernsamarbete som syns i ett gemensamt Center för livslångt lärande och gemensamma projekt inom studentrekrytering och utbildning (t.ex. vårdvetenskap, teknik och entreprenörskap). Med finskspråkiga Åbo universitet har ÅA integrerat forsknings- och utbildningssamarbete inom bl.a. teknik, IT, biovetenskaper, naturvetenskaper och juridik. Universiteten fungerar i gemensamma campusbyggnader, t.ex. Aurum, Agora och Turku Bioscience. Dyra investeringar i forskningsinfrastruktur görs ofta gemensamt. I Vasa bildar högskolorna ett gemensamt konsortium som erbjuder bl.a. gemensamma språkstudier. ÅA med sitt minoritetsuppdrag måste dock avväga fördjupat samverkan med större finskspråkiga högskolor då det gemensamma språket aldrig är svenska.

Högskolorna har nationella nätverk för administrativt samarbete, t.ex. ICT-service och Utbildningsservice. De svenskspråkiga högskolorna i Finland samverkar inom ramen för Samordningsdelegationen. Nationellt utbildningssamarbete är utbrett, etablerat och möjliggör

korsstudier mellan högskolorna (FITech, Psykonet). För lärare finns nätverket Pedaforum som sprider forskningsbaserad kunskap och praktiska erfarenheter i universitetspedagogik.

Internationellt forskningssamarbete är en självklarhet inom alla vetenskapsområden. Akademiska personalens naturliga ombyte samt engagemang vid andra universitet för in nya idéer. Inom utbildning sker samarbetet genom gemensamma magisterprogram och avtal om studentutbyte. Inom administration och ledning deltar ÅA i t.ex. nordiska nätverket NUAS och European University Association. Erfarenheterna från benchlearningprojektet med Högskolan Dalarna (se kap. 5) visade att det behövs en mer strukturerad plan för medverkan i processutvecklande, särskilt nordiskt samarbete.

Styrkor

- Öppenhet för nya koncept
- Bra kontakter till alumner på ämnesnivå
- Etablerad och mångsidig samverkan med högskolor och andra samarbetspartners

Utvecklingsområden

- Balansen mellan reglerad verksamhet och utvecklad kvalitetskultur
- Överföringen av utexaminerade direkt till alumnregistret
- Plan för systematisk benchlearning

2.3 Verksamhetskultur som främjar nyskapande

- Auditeringsgruppens bedömning

Åbo Akademis verksamhetskultur uppmuntrar till förnyelse tillsammans med samarbetspartner och stärker förutsättningarna för en kreativ miljö

Enligt auditeringsbesöket kommer innovation in i verksamheten speciellt via forskningskopplingarna och försök i undervisningen. Tvärvetenskaplighet och bredden på verksamheten lyftes fram som en av Åbo Akademis styrkor som skapar nya möjligheter inom forskningen och utbildningen. Personalen talade om en närhet och öppenhet att dela med sig även över ämnesgränserna. Möjlighet till informella kreativa diskussioner finns i form av olika forum, plattformar och kanaler för att dela praxis/innovationer samt informella möten.

De mångvetenskapliga forskningsprofilerna som använder sig av Living Lab-metoden som sker i samverkan med industrin, samt samarbetet med Åbo stad som har resulterat i nya samverkansmodeller som nu även används inom kommunens politiska arbetsmodeller, är några exempel. Profilerna och Living Lab utvärderas även av finansiärer utifrån samverkan och genomslag. När det kommer till utbildning är den gränsöverskridande klasslärarutbildningen i Sverige, den nya fastighetsstrategin och projektet Universitetslärande goda exempel på nytänkande och experimenterande arbetssätt.

I både självvärderingen och intervjuerna framkom många exempel på innovativa arbetssätt och

en kultur som tillåter experimenterande. De intervjuade vittnade om stora frihetsgrader att testa nya metoder och utveckla nya kurser och forskningsområden. De pratade om en öppen, snabbfotad, flexibel och tillåtande organisationskultur. Ett exempel som presenterades var att de bara tog en månad att gå från idé till rektorsbeslut när det gäller införandet av mikromeriter.

Tidsbristen utgör en skillnad i samtalen om hur universitetet stöder en experimenterande verksamhetskultur i utbildning och forskning. Tidsbrist nämns i princip aldrig som ett hinder för nytänkande, innovation och pilotprojekt när det kommer till forskning, men är ett återkommande tema tillsammans med de ekonomiska ramarna under workshopdiskussionerna med lärarna (se vidare diskussion i kapitel 3.2.).

Ett utvecklingsområde är uppföljning. Pilotsatsningarna följs upp, vanligtvis av enheten för kvalitet och lärandestöd som efter avslutade projekt säkerställer att goda exempel och lärdomar integreras i den ordinarie verksamheten. Information om pilotsatsningarna och deras resultat ges till universitetsledningen och grundutbildningsnämnden, men det sker ingen allmän information till lärarna och andra medarbetare. Eftersom pilotsatsningarna är en viktig del i Åbo Akademis strategi och kultur, och en källa till lärande, skulle det vara positivt om resultaten kommunicerades till lärarna och andra relevanta aktörer. De flesta intervjuade medarbetare hade också svårt att känna igen sig i begreppet experimentell organisationskultur, även om de pratade om piloter och innovativa arbetssätt. Det finns även utrymme att mer än i nuläget engagera de studerande i olika samutvecklingsprojekt, speciellt vad gäller implementeringen av de strategiska fokusområdena som berör studerande.

Relationen till alumnerna skulle kunna stärkas så att de blir en förlängning av Åbo Akademi och en viktig del av dess nationella och internationella nätverk

Åbo Akademi framhåller alumner som en viktig samverkansgrupp för universitetet och har bland annat ett alumnregister med 4 400 medlemmar. Alla registrerade alumner har möjlighet att prenumerera på ÅA:s alumnnyhetsbrev och ta emot inbjudningar till återträffar och evenemang. Universitetet ordnar också ett antal aktiviteter för sina alumner, som Alumnträffen, och uppmanar dem att bidra till universitetets verksamhet genom mentorsprogram, praktikplatser, Alumni Talks och expertföreläsningar för de studerande. Alumnerna blir också informerade om möjligheten till kontinuerligt lärande.

Vid sidan av dessa universitetsövergripande aktiviteter engageras alumner direkt av utbildningarna via personliga kontaktnätverk för olika typer av verksamhet, gästföreläsningar, föredrag eller närvaro vid andra evenemang, arbetsplatsbesök, forskningssamarbete, praktiksamarbete etc. Här sammanvävs den finlandssvenska minoriteten och alumnfunktionen till en och samma helhet. Alumnerna deltar i en dubbelroll, för att stöda Åbo Akademi men även som svenskspråkiga representanter för sin bransch.

Eftersom alumner deltar i många olika aktiviteter på olika nivåer i organisationen, samtidigt som

många av aktiviteterna inkluderar även andra aktörer, är det svårt för lärosätet att rapportera tydlig statistik för alumnverksamheten och alumnernas engagemang. I intervjuerna med externa intressenter var det påtagligt hur viktig Åbo Akademi är för alumner. Allmänt sades Åbo Akademis alumner ha en stark alumnkänsla och ett gränsöverskridande band till universitetet och andra alumner. Enligt intervjuerna har alumnverksamheten blivit starkare och syns bättre i verksamheten, men här finns en enorm utvecklingspotential för universitetet som inte till alla delar har utnyttjats. Verksamheten skulle kunna vara mer strukturerad och synligare redan under studietiden (se också diskussionen i kapitel 3.3. och 4.1).

Det samlade intrycket är att Åbo Akademi söker sig aktivt till olika nationella och internationella samarbeten som stöder universitetets verksamhetsutveckling. Universitetet profilerar sig som en port till Norden, och det nordiska samarbetet är en naturlig och integrerad del av verksamheten vid Åbo Akademi. Åbo Akademi framstår också på basis av intervjuerna som en mycket aktiv och viktig regional aktör på campusorterna med mångsidig samverkan med det omgivande samhället och företagen. Särskilt högskolesamarbetet med yrkeshögskolan Novia (75 procent delägt av Åbo Akademi) och Åbo universitet är omfattande.

På många håll inom Åbo Akademi finns det långvarigt partnerskap med företagsvärlden genom gemensamma forskningsprojekt, examensarbeten och praktiksamarbete. Enligt intervjuerna bygger samarbetet ofta på personliga kontakter som kan göra samarbetet sårbart för personaländringar. Universitetet har ramavtal med några långvariga företagspartner. Ramavtalen och styrgruppsverksamheten har skapat systematik och bidragit positivt till samarbetet. Partnerskapsmodellen skulle med fördel kunna utvidgas till andra långvariga nyckelpartner.

Under intervjuerna påpekades att Åbo Akademi har en viktig roll i Svenskfinland med betydande genomslag och inverkan på det finlandssvenska samfundet. Det att Åbo Akademi behöver erbjuda både bredd och spets påverkar verksamheten konstant. Samtidigt uppmuntrades Åbo Akademi i flera intervjugrupper att söka synergier och samarbeten speciellt med de högskolor i Finland som erbjuder utbildningar på svenska inom samma ämnesområden. Rekryteringen av personal och studerande lyftes fram som en ödesfråga i flera intervjuer.